

AMOR MUNDI

ENRIC SÒRIA

La Institució Alfons el Magnànim de València acaba de publicar la *Poesia completa* d'Antoni Ferrer, amb els 14 llibres de l'autor, més els poemes dispersos i algun inèdit, en un llarg recorregut que va des del 1979 a l'actualitat. És un volum gruixut i bonic, que té, com a únic defecte, que el corrector d'errates s'hi hauria hagut de mirar més, sobretot al principi. El de la presentació impecable és un servei que les impremtes ofereixen cada vegada menys. Quan un llibre s'ho val, és un descuit penós.

Però els alts i baixos de l'artesanía editorial no és el que ens hauria d'importar ara, sinó el valor del contingut. En el pròleg d'aquest volum, Sam Abrams afirma que l'obra poètica de Ferrer «és un dels autèntics tresors de la literatura catalana contemporània» i que és un tresor ocult, almenys a Catalunya. Entre els motius que addueix per explicar-ho hi ha la desaparició de la major part de les editorials en què ha publicat i la fidelitat de l'autor a un projecte poètic que va contra corrent. S'hi podria afegir el caràcter guadianesc, en general, de les publicacions de poesia, fins i tot en editorials sòlides, i l'escassa fluïdesa de les notícies literàries en el nostre àmbit lingüístic, que tendeix a funcionar com un seguit de compartiments estancs.

El fet és que Antoni Ferrer (Alcúdia de Crespins, 1943) és un poeta singular. Com que es tracta d'un autor ambiciós i, sobretot, complex, intentar resumir-ne el perquè cau fora del meu abast. Puc apuntar que és ara barroc i franciscà, fonament les dues coses. L'exuberància verbal i la riquesa mètrica dels seus versos és pantagruèlica. Aquesta és una poesia que parteix d'un coneixement minuciós de la tradició clàssica i la bíblica, que no és dir poc, més una llarga freqüentació d'alguns dels poetes més exigents dels temps moderns, com Eliot i Rilke. Però la veu que ho suma tot això és inconfusible. Ferrer s'estima els castells verbals, els jocs de variacions, les rimes rares, la lluíssor de la música que atrapa, i també les paradoxes i els enigmes, perquè vol fixar la vida en els seus versos, cantar-la i potser preservar-la, i la vida és polifònica i no admet la monotonia, com rebutja la simplificació.

Però el barroquisme de Ferrer no prové només de la plètor de recursos amb què ostenta el seu prodigiós domini de l'idioma. Està incardinat en la seua visió del món i en el mètode amb què l'explora. El seu és un univers de contrastos i paradoxes que el poeta busca acoblar en una síntesi major, no a la manera hege-

liana, sinó com Heràclit o els místics. L'harmonía oculta és superior a l'evident, i és la paradoxa el que la revela. Ferrer és un poeta arquitectònic, que organitza els llibres en forma d'itineraris, i aquests es poden llegir aplicant-hi els quatre sentits agustinians de l'exegesi: del literal a l'anagògic. Així, el seu *Cant espiritual*, que crec que és un dels llibres majors de la poesia catalana actual, ens parla d'un camí personal que és també col·lectiu, que podem entendre com el d'un poble específic (el valencià, posem per cas), però també com el de la humanitat sencera. Salvador Espriu va fer operacions semblants. En això, Ferrer és encara més personal i més ecumènic. L'enigma del món i el d'un mateix no es deixen dir sense fer revolts.

La de Ferrer és una poesia franciscana perquè s'estima el món alhora que busca transcendir-lo. Es pot dir que aquesta és una poesia cristiana en la mesura que la seua esperança ho és. No dona res per descomptat, però vol i dol. La seua manera d'afrontar la vida de l'esperit, sumant l'expectació i el dubte, és única. Ferrer coneix les lleis de l'entropia, sap que l'univers, tard o d'hora, desapareixerà; també sap que l'àngel de la història que somià Walter Benjamin no ha parat de sobrevolar aterrit el carnatge humà durant mil·lennis i plora ara mateix per damunt dels exclosos, els humiliats, les innumbrables víctimes de la misèria humana. Però no vol que això, el clam de les criatures, siga l'última paraula. L'art prefigura un altre ordre, i potser el prepara.

La poesia d'Antoni Ferrer viu en el nostre temps i n'exposa la creu fosca amb profunda pietat. És una imprecació i un prec a la vegada, perquè no desisteix d'albirar l'acompliment de la promesa de la llum. Potser, com vol Ferrer, la funció de la poesia és reparadora: restaura l'ordit ocult en la nostra estranya perpècia per la vida o permet entreveure'n el sentit, la forma que preexisteix al llenç, en espera secreta. També formula les preguntes que no podem respondre ni tampoc eludir, mentre fem via. Des del més ínfim bri d'herba a l'últim racó de l'ànima de qui l'escriu, la poesia de Ferrer demana per tots nosaltres, com el traç que perdura quan s'ha esborrat el tint.

ANTONI FERRER, *Poesia completa*. 1979-2021, València: Institució Alfons el Magnànim. Centre d'estudis i investigació, 2021, 494 p., 20,00 €